

Helsinki 10.11.2008

Ulkoasiainministeriö
Kauppapoliittinen osasto

Asia Rikosseuraamukset ja ei-maataloustuotteiden maantieteelliset merkinnät EU:n neuvottelemassa sopimuksissa HEL6230-48

Ulkoasiainministeriö on pyytänyt IPR University Centeriltä lausuntoa otsikkoasiassa. Instituutti esittää lausuntonaan seuraavan.

IPR University Center on viiden yliopiston laitos, joka hallinnollisesti on Helsingin yliopiston alaisuudessa. Instituutin toiminta kattaa sekä tekijän- että teollisoikeudet. Myös instituutin kannatusyhdistyksessä IPR University Center Association ry:ssä on edustettuna sekä teollis- että tekijänoikeustahoja.

Rikosseuraamukset
- Kahdenväliset sopimukset

Olemme 5.5.2008 päivätyssä ACTA-neuvotteluja koskeneessa lausunnossamme todenneet, että kansainvälisesti tehokas täytäntöönpanojärjestelmä edellyttää mahdollisimman monien maiden sitoutumista siihen. Paras vaihtoehto mielestämme edelleen olisi, että täytäntöönpanon yhtenäistämiseen tähtäävät toimenpiteet toteutetaan hyödyntämällä olemassa olevia mekanismeja eli joko WIPOn hallinnoimia immateriaalioikeuksia koskevia sopimuksia tai WTO:n hallinnoimaa TRIPS sopimusta ja järjestelmää. Tämän järjestelmän kehittämistä tulisi johdonmukaisesti pitää esillä nyt esitetyn sopimusjärjestelyn vaihtoehtona.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin:

- IPR University Centerillä ei ole tutkimukseen perustuvaa tietoa rikosseuraamusten tasosta tai seuraamusten puutteista kolmansien maiden markkinoilla mahdollisesti aiheutuneista ongelmista. Keskusteluissa on usein viitattu siihen, että tuoteväärennös- ja piraattitoiminnassa hyödynnetään epäyhtenäistä seuraamusjärjestelmää mm. siten, että toimintaa siirretään sellaisiin maihin, joiden seuraamustaso on alhainen ja kiinnijäämisriski pieni.
- Rikosseuraamusten sisällyttäminen kansainvälisiin sopimuksiin, olivat ne sitten kahdenvälisiä tai yleisiä, on ongelmallista. Teollis- ja tekijänoikeuksien rikkomisen tulisi olla kriminalisoitua. ACTAn tyyppisessä kahdenvälisessä sopimuksessa olisi riittävää, että siinä todettaisiin, että teollis- ja tekijänoikeusrikokset tulisi kriminalisoida kansallisesti, mutta esim. rangaistusten taso ja vahingonkorvauksen määrä tulisi olla kansallisen lainsäädännön asia.
- Rikossäännösten tulisi koskea niitä teollis- ja tekijänoikeuksia, joiden osalta loukkaus olisi mahdollisimman selkeästi todettavissa. Lausuntopyynnössä luetelluista oikeuksista rikossäännösten tulisi tämän mukaisesti koskea tekijänoikeutta, lähioikeuksia (ainakin kuva- ja äänitallenteita), tavaramerkkejä, malleja ja patenteja.

Ei-maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suoja

Maantieteellisten merkintöjen suojan merkitys Suomen kannalta liittyy suurelta osin siihen, että se laajentaa suojattujen tuotteiden alaa ilman, että suojalla olisi Suomessa juurikaan käyttömahdollisuuksia. Tästä syystä kannanmuodostus kysymykseen ei-maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojasta tulisi tarkastella yleisemmässä yhteydessä. Voidaanko ei-

maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojan tunnustamisella parantaa immateriaalioikeuden kansainvälisen järjestelmän toimivuutta? IPR University Centerin käsityksen mukaan suojajärjestelmää tulisi kehittää varsinaisia immateriaalioikeuksia kehittämällä eikä uusia suojakohteita lisäämällä.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin:

- Edellä olevaan viitaten IPR University Center suhtautuu hyvin varauksellisesti maantieteellisten merkintöjen suojan laajentamista kolmansien maiden suojaamille ei-maataloustuotteille.
- Maantieteellisten merkintöjen suoja olisi joka tapauksessa rajattava tarkoin määriteltyihin tuotteisiin, joihin liittyy piirteitä, jotka ovat ominaisia ainoastaan sille maalle, josta tuotteet ovat peräisin. Suojan kohteena olisi tällöin maiden kansalliseen perinteeseen liittyvä tuotteet ja mahdollisesti myös tekotavat.
- Vastavuoroisuus on tavanomainen elementti kansainvälisissä ja kahdenvälisissä sopimuksissa. Näin ollen maantieteellisten merkintöjen suoja tulisi ulottaa myös EU:n omille ei-maataloustuotteille.
- Maantieteellisten merkintöjen suojasta säädetään nykyisin EU:n asetuksessa, joka on jäsenmaita suoraan sitovaa lainsäädäntöä. Myös mahdollisten sopimusmääräysten soveltamisesta tulisi säätää EU tasoisesti.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet allekirjoittaneen lisäksi oikeustieteen tohtori Marcus Norrgård ja pääsihteeri Marja-Leena Mansala.

Kunnioitavasti

Niklas Bruun
Professori, johtaja
IPR University Center